

Кропивницький фаховий коледж харчування та торгівлі

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні циклової комісії
суспільно-гуманітарних дисциплін
протокол № 1 від 30.08.2024 р.
Голова циклової комісії

Вікторія ХИЖЕВСЬКА

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ОК 1 ОСНОВИ ФІЛОСОФІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ	
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	076 Підприємництво та торгівля
Освітньо-професійна програма	«Товарознавство та підприємництво»
Рівень освіти	Фахова передвища освіта
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Статус навчальної дисципліни	Нормативна
Форма навчання	Денна
Семестр	1 ПЗСО; 6 БСО
Обсяг дисципліни (кредити ЄКТС/загальна кількість годин)	3/90
Мова викладання	Українська
Розробник	Наталія КОЦЮРБА, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, викладач філософії
Предмет вивчення навчальної дисципліни	Предметом вивчення навчальної дисципліни є закони і устрій світу та суспільства в цілому, відношення «людини і світу», соціальний устрій суспільства.
Мета навчальної дисципліни	Метою викладання навчальної дисципліни «Основи філософії та соціології» є формування теоретичних засад духовної культури особистості, які відповідають сучасним викликам та запитам, що постають в сучасному житті.
Компетентності, заплановані знання та вміння	Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Товарознавство та підприємництво», а саме: Загальні компетентності: ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

	ЗК 2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні методи та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
	Спеціальні компетентності: не передбачено
Заплановані результати навчання	<p>Програмні результати навчання:</p> <p>РН 1 Знати свої права, як члена суспільства, цінності громадянського суспільства, людини і громадянина України. верховенства права, прав і свобод.</p> <p>РН 2. Застосовувати знання, розуміння закономірностей та сучасних досягнень у підприємницькій та торговельній діяльності із професійною метою.</p>
Зміст дисципліни	<p>Програма навчальної дисципліни</p> <p>Змістовий модуль 1. Основи філософії.</p> <p>Тема 1. Вступ. Філософія як специфічний тип знання. Філософія стародавнього світу.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Місце філософії в самопізнанні людини. 2. Світогляд як духовно практичне засвоєння світу. Структура світогляду. 3. Предмет і функції філософії. Філософія в системі культур. 4. Стародавня філософія як зародок і колиска всіх наступних типів філософії. Людина - змістовне ядро всіх проблем стародавньої філософії. 5. Проблема позбавлення людини від страждань у філософії Стародавньої Індії. 6. Проблеми філософії Стародавнього Китаю. 7. Антична філософія: особливості розвитку, морально-етична спрямованість. <p>Тема 2. Філософія європейського середньовіччя та епохи Відродження.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика доби середньовіччя. Зміни у світогляді під час переходу від античності до середньовіччя. 2. Роль християнства у формуванні середньовічної філософії. 3. Філософія Відродження: гуманістичний характер; науково-природничі погляди; соціально-політичні ідеї; етика Ренесансу. Проблема людської особистості. <p>Тема 3. Філософія Нового часу. Філософія XIX – XX століть.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Якісно нова спрямованість філософії в епоху ранніх буржуазних революцій в Європі. Пошуки продуктивного методу пізнання: сенсуалізм, раціоналізм. 2. Новий філософський ідеал у філософії просвітництва. Проблема свободи людини та шляхи її соціального визволення. 3. Класична німецька філософія. Моральний смисл обмеження людського розуму і розширення меж віри, особливості та досягнення класичної німецької філософії. 4. Перегляд класичної моделі світорозуміння у філософії XIX-XX століть. 5. Некласична філософія XX століття: основні напрямки та їх особливості. Критика цінностей західних техногенних

цивілізацій.

Тема 4. Філософська думка в Україні.

1. Джерела української філософської культури.
2. Філософська думка українського ренесансу. Специфіка реформації в Україні.
3. Зародження професійної філософії в культурно-освітніх центрах України: Острозькій та Києво-Могилянській академіях.
4. Г. Сковорода - родоначальник української класичної філософії.
5. Академічна філософія XIX століття: особливості, напрямки і основні філософські ідеї. "Культурне відродження" 20-х та філософське відродження 60-х років XX століття.
6. Сучасна філософська думка в Україні. Філософська думка української діаспори.

Тема 5. Проблема буття у філософії. Духовний вимір людського буття.

1. Поняття "онтологія", "буття". Фундаментальне значення проблеми буття в філософії.
2. Практичні витoki людського поділу реальності на об'єктивну та суб'єктивну. Реальність буття та небуття
3. Єдність матерії, руху, простору, часу.
4. Людська діяльність як особливий спосіб саморуху об'єктивної і суб'єктивної реальності.
5. Свідомість людини як діалектичне співвідношення об'єктивної та суб'єктивної реальності, як духовний спосіб орієнтації людини в реальності буття, що розвивається.
6. Суспільна свідомість. Форми суспільної свідомості: політична.
7. Проблема вибору свободи і відповідальності.

Тема 6. Основи філософського вчення про розвиток.

Основний зміст пізнавальної діяльності.

1. Діалектика як вчення про розвиток і універсальні зв'язки, загальні ознаки і людський критерій розвитку.
2. Принципи діалектики. Категорії діалектики, закони діалектики, їх методологічне та світоглядне значення.
3. Поняття "гносеологія", проблема пізнання у філософії, поняття пізнання та його рівні.
4. Об'єкт і суб'єкт пізнання. Чуттєве і раціональне, емпіричне і теоретичне пізнання.
5. Пізнання та творчість. Пізнання і самопізнання.
 6. Проблема істини. Практика як спосіб ставлення і відношення людини до світу і до самої себе.

Тема 7. Філософська концепція людини. Цінності в житті людини і суспільства.

1. Філософська концепція людини - основа наук про людину, сутність людини.
2. Проблема людини в історії філософії. Філософський зміст понять "індивід", "індивідуальність", "особистість"
3. Типологія особи. Проблема відчуження людини та шляхи її подолання. Діалектика взаємодії людини і суспільства.
 4. Самореалізація особи. Самоцінність людського життя. Сенс життя людини.
 5. Поняття "аксіологія". Місце аксіології в системі

культури.

6. Цінності як визначальні характеристики людського буття. Людина в системі цінностей.

Змістовий модуль 2. Соціологія.

Тема 8. Соціологія як наука. Суспільство, як соціальна система. Соціальна структура та соціальна стратифікація.

1. Об'єкт і предмет соціології. Функції соціології.
2. Суспільство як соціальна система.
3. Соціальні відносини.
4. Соціальні спільноти, інститути, типи інститутів за їх соціально-функціональною роллю.
5. Поняття "соціальна структура суспільства". Основні види соціальної структури: соціально-класова, соціально-територіальна, демографічна та ін.
6. Соціальна стратифікація суспільства. Маргінальність. Поняття соціально-класова структура і її обмеженість..

Тема 9. Соціальні відносини. Соціальний конфлікт, як прояв соціальних відносин.

1. Поняття соціальних відносин. Типи соціальних відносин.
2. Конфлікт, як соціальне явище. Поняття "конфлікт", поняття "соціологія конфлікту", "функції конфлікту".
3. Структура та динамічні показники конфлікту. Суб'єкти конфлікту. Характер відносин між конфліктуючими сторонами, предмет конфлікту.
4. Стадії виникнення конфлікту, наслідки конфлікту.
5. Стратегія виходу з конфлікту. Основні етапи виходу з конфлікту. Значення посередників.

Тема 10. Соціальні процеси. Особливості етнічних, релігійних процесів в Україні.

1. Поняття соціального процесу.
2. Поняття етносу. Нація, як найбільш розвинута етнічна спільність. Етапи зародження етносу. Рід, плем'я, народність.
3. Нація. Національна свідомість, культура. Менталітет.
4. Національні конфлікти. Причини національних конфліктів. Націоналізм, шовінізм. Необхідність недопущення національних конфліктів.
5. Предмет і об'єкт соціології релігії. Поняття "релігія" і "соціологія релігії"
6. Місце соціології релігії серед інших наук. Феноменологія релігії.

Тема 11. Політична соціологія. Соціологія права. Соціологія громадської думки.

1. Політика і влада. Поняття "політика", поняття "влада", поняття "соціологія політики", суб'єкти і об'єкти політики.
2. Суспільство і політика. Вплив суспільства на політичну діяльність. Політична діяльність в різних типах суспільства.
3. Соціологія громадської думки. Поняття "громадське суспільство". Необхідність формування громадського суспільства в Україні.
4. Соціологія права. Поняття права. Значення правових норм для суспільства.

Тема 12. Соціологія сім'ї. Гендерна соціологія.

1. Соціальна сутність шлюбу. Поняття "шлюб". Шлюб як історично змінне явище, економічна і психологічна основа шлюбу, історична соціалізація шлюбних відносин.

	<p>2. Соціальна сутність і функції сім'ї. Поняття "сім'я", її необхідність для суспільства. Типи сім'ї, сімейна влада; виховання в сім'ї, підтримка сім'ї з боку держави, проблеми сім'ї.</p> <p>3. Поняття гендерної соціології. Гендерна рівність – необхідна умова сучасного суспільства. Гендерні стереотипи.</p> <p>Тема 13. Соціологія гуманітарної сфери.</p> <p>1. Культура, як соціальна категорія. Соціологічне визначення культури, об'єкт соціології культури, предмет соціології культури; "культурне життя", прогрес в культурі.</p> <p>2. Культурні норми і цінності. Соціокультурні цінності, норми, зразки.</p> <p>3. Соціологія освіти та науки. Об'єкт, предмет, соціальні функції науки. Фактори розвитку науки.</p> <p>4. Функція освіти – трансляція культури, знань, навичок, вплив освіти на соціальні процеси.</p> <p>Тема 14. Методика організації конкретних соціологічних досліджень.</p> <p>1. Конкретно-соціологічні дослідження. Поняття конкретно-соціологічного дослідження, види конкретно-соціологічного дослідження.</p> <p>2. Програма і робочий план конкретно-соціологічного дослідження. Поняття "програма КСД", методологічна та процедурна частина КСД, предмет і мета дослідження, робочий план дослідження.</p> <p>3. Методи збору соціологічної інформації. Поняття: метод вивчення документів, контекст-аналіз, соціометричний метод, метод спостереження, метод експерименту</p>		
Міждисциплінарні зв'язки	«Історія України», «Основи правознавства», «Культурологія», «Основи економічної теорії»		
Система оцінювання	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
	90-100	A	відмінно
	82-89	B	добре
	75-81	C	
	66-74	D	задовільно
	60-65	E	
	35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
	1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
Інформаційне забезпечення	<p>Змістовий модуль 1. «Основи філософії» <i>Базова література:</i> 1. Бичко Ігор., Ярошовець Володимир., Бугров Володимир. Філософія: підручник. Харків: Центр учбової літератури, 2023. 648 с. 2. Бліхар В. С., Цимбалюк М.М., Гайворонюк Н.В., Левкулич В.В., Б.В. Шандра., Свищо В.Ю.. Філософія: підручник. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород: Говерла, 2021. 440 с.</p>		

3.Данильян О.Г., Дзьобань О.П. Філософія: підручник. Харків: Право, 2023. 424 с.

4. Лузан Анатолій. Вступ до філософії: навчальний посібник. Харків: Центр учбової літератури, 2023. 136 с.

5.Приятельчук А.О., Губерський Л.В., Сайтарли І.А. Філософія: навчальний посібник. Київ: ВАДЕКС, 2021.560 с.

6.Сандюк Л.О. Основи філософії: навчальний посібник. Харків: Центр учбової літератури, 2023. 412 с.

7.Симоненко Сергій., Сулим Олексій., Шмиголь Михайло., Щубелка Наталя., Юшкевич Юлія., Сандюк Людмила. Основи філософії: навчальний посібник. Харків: Центр навчальної літератури, 2019. 412 с.ман А.В., Біскуп В.С., Морщакова О.С. Загальна соціологія. Хрестоматія. Київ: Ліра-К, 2020.354 с.

Інформаційні ресурси:

1. <http://www.nbuv.gov.ua> - Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського.

2. <https://pidruchniki.com/filosofiya/> - Філософія: навчальні матеріали онлайн.

3. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html> – бібліотеки та інформаційні центри України (наук. Бібліотека ім. Вернадського).

4. <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-10.html> – Філософія – Політологія: Онлайн.

5. <https://www.filosof.com.ua/> - Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди.

Змістовий модуль 2. «Соціологія»

Базова література:

1.Волович В. І. Соціологія : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 808 с.

2.Горлач Микола., Кремень Василь., Волович Володимир., Жиленкова Ірина., Романенко Михайло., Сюй Цюань Яо. Соціологія: підручник. Харків: Центр навчальної літератури, 2019. 808 с.

3.Історія української соціології: навчальний посібник / за заг.ред. К. Батаєвої, В.Бурлачука, В.Степаненка. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2018. 392 с.

4.Климаська Л.Д., Клос Л.Є., Школяр М.В. та ін. Спеціальні та галузеві соціології: Навч. посіб. / за заг. Ред. В. М. Пічі. Львів : «Новий світ – 2000», 2020. 422 с.

5.Кузьменко Тетяна. Соціологія: навчальний посібник. Харків: Центр учбової літератури, 2020. 320 с.

6.Фурман А.В., Біскуп В.С., Морщакова О.С. Загальна соціологія. Хрестоматія. Київ: Ліра-К, 2020.354 с.

Інформаційні ресурси:

1. Інститут соціології НАН України (Київ): [http:// i-soc.com.ua/ukr/index.php](http://i-soc.com.ua/ukr/index.php)

2. Інститут демографії і соціальних досліджень НАН України <http://www.idss.org.ua>

3. Соціологія: теорія, методи, маркетинг: <http://i-soc.com.ua/journal/content.php>

4. Український соціум. Науковий журнал (Київ): <http://www.ukr->

socium.org.ua

5. Центр Разумкова: <http://razumkov.org.ua/ukr/index.php>

6. Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва:
<http://dif.org.ua>

7. Київський міжнародний інститут соціології (КМІС):
<http://www.kiis.com.ua>